



Examensarbete

Förskolläraryrket 210hp

Språk- och identitetsutveckling i förskolan

- Förskollärares beskrivningar av sitt arbete med flerspråkiga barn.

Författare: Batool Albanna och Aiya El-

imam Ort och datum: Halmstad 2023-04-26

Handledare: Maj Asplund Carlsson

Examinator: Anders Nelson



HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Sammanfattning

Syftet med studien är att studera förskollärarnas beskrivningar kring sitt arbete för att stödja flerspråkiga barns språkutveckling och stärkandet av deras identitet i förskolan. För att kunna uppnå syftet har följande frågeställning formulerats: Vilka metoder och material beskriver förskollärare att de använder för att stödja flerspråkiga barns språk och identitet i förskolan? Tidigare forskning synliggör bristande kunskaper hos pedagoger kring hur de ska arbeta för att kunna utveckla barns identitet samt stödja deras utveckling i det svenska språket och det modersmål som de har. En kvalitativ metod har använts i denna studie där intervjuer i kombination med observationer har genomförts på förskolor i södra Sverige. Studiens teoretiska utgångspunkter är socialkonstruktionism och det sociokulturella perspektivet. I resultatet framgår det att förskollärare använder samma material och metoder för att både utveckla barns språk och kommunikationsförmåga men även för att stärka deras identitet. Metoder och de fysiska artefakterna som framkommer i resultatet är bland annat bildstöd, kroppsspråk, TAKK, språkpåsar och Familjen Kippin. Studiens resultat visar även betydelsen av att belysa barns modersmål och erbjuda dem trygghet för att de ska kunna utveckla och bilda nya kunskaper. Slutligen framkom det att förskollärarnas engagemang och bemötande påverkar barns lärande och utveckling i förskolan.

Nyckelord: Förskola, språkutveckling, barns identitet, flerspråkighet, sociokulturella perspektivet

Abstract

The purpose of the study is to study the preschool teacher's descriptions of their work to support multilingual children's language development and the strengthening of their identity in preschool. In order to achieve the aim, the following question has been formulated: What methods and materials do preschool teachers describe that they use to support multilingual children's language and identity in preschool? Previous research shows a lack of knowledge among educators about how they should work to be able to develop children's identity and support children's development in the Swedish language and the children's mother tongues. A qualitative method has been used in this study where interviews in combination with observations have been carried out at preschools in southern Sweden. The study's theoretical starting points are social constructionism and the sociocultural perspective. The results show that preschool teachers use the same working methods and methods to both develop children's language and communication skills but also to strengthen their identity. Methods and working methods that appear in the results include image support, body language, TAKK, language bags and the Kippin Family. The results of the study also show the importance of highlighting children's mother tongue and offering them security so that they can develop and form new skills. Finally, it emerged that the preschool teachers' commitment and attitude affect children's learning and development in preschool.

Keywords: Preschool, language development, children's identity, multilingualism, the sociocultural

Förord

Vi vill börja med att tacka alla förskollärare som har ställt upp på intervjuerna och observationerna samt delat med sig av sina kunskaper och erfarenheter i studien. Utan er medverkan hade vi inte kunnat genomföra denna studie. Vi vill tacka vår handledare Maj Asplund Carlsson och alla andra lärare i utbildningen som har väglett och utmanat oss längs vägen. Vi vill även rikta ett STORT tack till våra familjer och vänner som har stöttat och hjälpt oss under hela studiens gång. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för dessa tre och ett halvt år av gott samarbete, glädje och förtroende som även har skapat en stark vänskap. Vi har båda varit lika delaktiga i att medverka i och att genomföra alla studiens delar.

Med vänlig hälsning,

Batool Albanna & Aiya El-imam

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	5
1. Problemområde	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Bakgrund	3
3.1. Begreppsdefinitioner	3
4. Tidigare forskning.....	4
4.1. Flerspråkighet i förskolan	4
4.2. Språk- och identitetsutvecklande arbetssätt och metoder i förskolan.....	5
4.3. Modersmålets, språkets och identitetens betydelse i förskolan	6
4.4. Sammanfattning av tidigare forskning.....	7
5. Teoretiska utgångspunkter	9
5.1. Socialkonstruktionism.....	9
5.2. Ett sociokulturellt perspektiv	10
5.2.1. Artefakt.....	10
5.2.2. Mediering.....	10
5.2.3. Den proximala utvecklingszonen och scaffolding	11
6. Metod.....	12
6.1. Val av metod	12
6.2. Urval	13
6.3. Etiska ställningstaganden	13
6.4. Reliabilitet och validitet	14
6.5. Genomförande	14
6.5.1. Datainsamling.....	16
6.6. Analysmetod.....	17
7. Resultat och analys.....	18
7.1. Metoder och material förskollärare använder i arbetet med flerspråkiga barns språk och identitetsutveckling	18
7.2. Att belysa modersmålet i förskolans undervisning	21
7.3. Förskollärarens förhållningssätt och bemötande	22
8. Diskussion	24
8.1. Resultatdiskussion	24
8.2. Metoddiskussion	27

9. Slutsats	28
9.1. Didaktiska implikationer	28
9.2. Vidare forskning.....	29
10. Referenser	I
11. Bilagor	IV
11.1. Intervjuguide (Bilaga 1).....	IV
11.2. Informationsbrev (Bilaga 2)	V
11.3. Samtyckesblankett (Bilaga 3).....	I
11.4. Familjen Kippin (Bilaga 4)	II
11.5. Språkpåsar (Bilaga 5)	III
11.6. Veckoschema och dagordning (Bilaga 6)	IV
11.7. Bildstöd och TAKK (Bilaga 7)	V

1. Problemområde

Att vi människor lever i ett mångkulturellt samhälle idag har troligtvis inte gått någon oupptäckt förbi. Sverige har blivit berikat av olika kulturer, religioner, traditioner och inte minst flera språk eftersom det idag talas cirka 150 olika språk inom Sveriges gränser (Torpsten, 2017). De olika språk som talas beror på att människor är rörliga och förflyttar sig från olika länder och landar sedan i bland annat Sverige. Den omfattande migrationen har olika anledningar såsom krig och fattigdom (Torpsten, 2017). Förflyttningen är således orsaken till att allt fler människor blir flerspråkiga, vilket är något som även förekommer i förskolans verksamhet där det har blivit vanligare att bemöta flerspråkiga barn. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska ge trygghet åt och välkomna alla barn. Barn ska ha förutsättningar att utveckla alla sina språk i förskolan, vilket är grunden till identitetskapande och lärande (Läroplan för förskolan Lpfö 18, 2018). Det är betydelsefullt att som individ få känna att ens språk, levnadssätt och kulturella identitet blir respekterade och erkänt av omgivningen för att ett lärande ska ske (Puskás & Björk-Willén, 2017). Ur samma synvinkel hävdar Ladberg (2000) att språk och lärande hänger ouplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling.

Tar vi människor hänsyn till att vi i Sverige har anslutit oss till ett förhållningssätt som innebär att varje barn har rätt till sina språk, kultur och identitet, enligt barnkonventionen UNICEF Sverige (2018), förstår man att det vilar ett ansvar på varje personal i förskolan att tillämpa detta synsätt. I förskoleverksamheter möts varierande människor, vilket medför en del utmaningar och ökar kraven på pedagoger att ha en större kompetens och kunskap kring flerspråkighet (Skolinspektionen, 2017). Utmaningar som kan uppstå är hur pedagoger ska uppnå de krav som ställs i läroplanen för förskolan? till exempel hur de ska arbeta för att kunna utveckla barns identitet samt stödja barns utveckling i det svenska språket och de modersmål som barnen har (Fredriksson & Lindgren Eneflo, 2019). Språket är centralt för att kunna fortsätta det livslånga lärandet i utbildning och arbete, därför är det betydelsefullt för barn att de så tidigt som möjligt ges möjlighet att utveckla sina språkliga och kommunikativa färdigheter. Det som är avgörande för hur barnet utvecklar sina språk, är vilka möjligheter den vuxna ger barnet (Ladberg, 2000). Inledningen avslutas med att lyfta ett citat för att styrka vilken betydelse språket har för individen.

Språk är liv. Språk är bron mellan människor. Vi människor behöver språk för att möta varandra, för att förstå och bli förstådda. Kan jag uttrycka mig så kan jag nå fram till andra människor. Fråntas jag den möjligheten så blir jag ensam. Fasansfullt ensam. (Ladberg, 2003, s.7)

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att studera förskollärares beskrivningar av sitt arbete med att stödja barns språkutveckling och identitetsutveckling i förskolan. Utifrån syftet har följande frågeställning formulerats:

- Vilka metoder och material beskriver förskollärare att de använder för att stödja flerspråkiga barns språk och identitet i förskolan?

3. Bakgrund

I detta kapitel presenteras begrepp som är vanligt förekommande i denna studie inom språkutveckling och stärkandet av identitet hos flerspråkiga barn.

3.1. Begreppsdefinitioner

Språk - I studien är språk människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket kan människan utveckla sin identitet, uttrycka sina känslor och tankar samt förstå andra i omgivningen.

Flerspråkighet - Begreppet flerspråkighet syftar på människor som behärskar samt lär sig att styra och använda flera språk (Kultti, 2012). En flerspråkig förskola är enligt Skans (2011) en förskola som omfattar flest barn med ett annat modersmål än majoritetsspråket. I denna studie syftar begreppet flerspråkighet på barn som är flerspråkiga, det vill säga barn som använder mer än ett språk i förskolans vardag och hemmet.

Modersmål - Modersmål är det språket som barn lär sig först i hemmet, det vill säga barns förstaspråk, det som talas med föräldrarna (Skans, 2011).

Andraspråk - De språk som behärskas efter förstaspråket kallas för andraspråk vilket är det kommunikationsmedel som individer lär sig och använder utanför hemmet, till exempel ute i samhället eller i förskolan (Ehrlin, 2012).

Identitet - Identitet handlar om varje enskild människas "jag", en medvetenhet om att man som person har en egen uppfattning, tyckande, tänkande och självstyre (Nationalencyklopedin, 2022). I denna studie handlar begreppet om den bakgrund varje enskild individ har samt hur varje person betraktar sig själv i olika kontexter.

4. Tidigare forskning

Tidigare forskning berör olika områden som har tematiseras i underrubriker. I det här avsnittet presenteras tidigare forskning som belyser flerspråkighet i förskolan, därefter följer ett avsnitt om språk och identitetsutvecklande arbetssätt och metoder i förskolan, avslutningsvis presenteras forskning som handlar om modersmålets, språket och identitetens betydelse i förskolan.

4.1. Flerspråkighet i förskolan

I förskolan möts människor från olika kulturer som talar olika språk. Arbetet med barns språk i förskolans verksamhet ser olika ut. Med rätt stöttning kan de flerspråkiga barnen utveckla både sitt modersmål och andraspråk såsom svenskan (Skaremyr, 2019). Det är pedagogernas ansvar att ge flerspråkiga barn möjlighet att få möta och höra alla sina språk i vardagen. Vidare beskriver Skaremyr (2019) att barnens engagemang i språkmiljöer som de befinner sig i verksamheten är väsentligt till pedagogernas beteende och de aktiviteter som förskolan erbjuder. Pedagogernas engagemang och det sociala samspelet med en miljö som är utformad för att stimulera barns språkliga lärande anses ha betydelse (Norling, 2015; Skaremyr, 2019).

Det är en tillgång att kunna behärska och använda sig av olika språk, detta beskriver Skans (2011) i sin licentiatuppsats. Barnens flerspråkighet ska betraktas som möjlighet och förmåga, som ska tas tillvara på och utnyttjas i förskolans verksamhet. I förskolan ska det finnas utrymme för barn att uttrycka sig oavsett deras språkliga förmåga. Det handlar både om att kunna möta barn med en stor variation av bakgrunder och att arbeta med de olika modersmålen. Vidare menar författaren att förskolans verksamhet ska vara en tillgänglig plats för alla där barns uttrycksätt samt språk skall inkluderas och värderas (a.a).

Förskolan är en plats där barn redan tidigt i livet får förutsättningar att lära sig att samspela med andra i sin omgivning, vilket kan utveckla deras språkliga och kommunikativa förmåga (Kultti, 2012). I författarens studie framkommer det att estetiska aktiviteter främjar flerspråkiga barns utveckling och lärande. Dessutom beskriver författaren att dessa aktiviteter ger sammanhang för barns deltagande och kommunikation. Aktiviteter och upprepning under en längre period anses bidra till flerspråkiga barns utveckling (Kultti, 2012).

Språk har olika status i samhället och detta speglar sig i hur samhället bemöter barns olika språk. Bemötandet av barnets språk speglar samhällets inställning och värderingar, och i sin tur vilket utrymme språket får i förskolan (Svensson, 2012). Puskás (2017) drar utifrån sin forskning slutsatsen att pedagogernas stöttning, närvaro och passion leder till positiv utveckling i arbetet med flerspråkighet. Detta antagande var något som förekom i Puskás

(2017) undersökningar kring olika strategier som enspråkiga förskollärare tillämpar när de erbjuder och utvecklar den verbala kommunikationen för flerspråkiga barn som går i en svensk förskola. Resultatet synliggör att tilliten och anknytningen som inrättades mellan förskollärare och barn resulterade till lärande i varje barns proximala utvecklingszon.

I förskolans verksamhet kan förskolepersonalen, trots deras långa erfarenheter, uppleva olika utmaningar när det gäller arbetet med barns flerspråkighet (Fredriksson & Lindgren Eneflo, 2019). Lunneblad (2006) beskriver i sin studie att arbetslaget som han har studerat är oenig och osäker på vad som avses med läroplanens mål och hur de ska uppnås. Osäkerheten har lett till att pedagogerna anser arbetet med barns språk som en utmaning, vilket i sin tur har bidragit till att barnens modersmål har blivit betryckta då pedagogerna istället valde att arbeta med det de känner sig trygga med, nämligen det svenska språket. För att förbättra möjligheterna till att barn ska kunna utveckla sitt språk beskriver Svensson (2012) i sin artikel att förskolepersonalen behöver öka sin medvetenhet och kunskap om flerspråkighet.

4.2. Språk- och identitetsutvecklande arbetsätt och metoder i förskolan

Kultti (2012) beskriver att förskolan är en central arena, en viktig mötesplats, där alla ska inkluderas. Tillsammans ska förskollärarna skapa bra arbetsätt med gemensamma mål, där social och kulturell hållbarhet samt flerspråkighet samverkar för att kunna stödja barnen i deras språk. I förskolans verksamhet finns det inte enbart ett sätt att arbeta med barn som är flerspråkiga, utan det finns många olika där anpassning förekommer utifrån barngruppen. Betydelsefulla verktyg och arbetsätt i arbetet med flerspråkiga barn synliggörs i avhandlingen såsom böcker och bilderböcker. Dessa verktyg underlättar barns förståelse i exempelvis olika sociala sammanhang och pågående samtal som sker i deras interaktion med omgivningen (Kultti, 2012; Skans, 2011). En ytterligare metod som synliggörs i Kulttis (2012) studie är Förskollärarnas engagemang för barns språk och kultur. Med det menar författaren att förskollärare ska vara nyfikna och visa intresse i samspelet med barn, där de exempelvis kan ta reda på ord på barns modersmål. Detta kan dels väcka barns intressen för språk, men även få hela barngruppens delaktighet i att lära sig om varandras modersmål och kommunikationsmedel. Kultti (2012) förklarar vidare att meningen inte är att förskollärare ska lära sig alla språk som barn har, snarare handlar om att ha samtal som alla kan vara anslutna till.

Enligt Vygotskijs sociokulturella teori sker lärandet i en social aktivitet med stöd av språkliga samt fysiska redskap där kommunikation och samarbete är viktiga faktorer för att ett lärande ska inträffa (Säljö, 2022).

Kultti (2012) lyfte fram att förskolans verksamheter är organiserade efter återkommande rutinsituationer och aktiviteter, såsom sångstunder och lek. Dessa rutinsituationer och aktiviteter är metoder som har i flera studier varit syftemål för forskning, och visat sig främja barns språklärande. Sångstunder erbjuder olika kommunikativa resurser som texter, gester, artefakter och möjliggör samtidigt repetition av aktiviteten vilket kan främja barns utveckling av språk. Ett ytterligare arbetssätt som förskollärare tillämpar i förskolan med syfte att främja språkutvecklingen hos barn är måltider. Måltider är i förskolan en rutinsituation som dels lär barn struktur och organisation, men även stimulerar till kommunikation (Kultti, 2012). Modersmålsstöd är också ett tillvägagångssätt som används för att stimulera barns språkutveckling. Denna metod handlar om att ifall ett barn inte har förståelse för ett innehåll i exempelvis en saga som läses upp på det svenska språket, kan barnet få stöd genom att sagan översätts till barnets modersmål. Stödet kallas för systematisk och funktionell språkväxling, vilket betyder att barn får stöd i sitt modersmål när de inte behärskar undervisningsspråket (Skans, 2011).

Det är viktigt att använda föräldrar som en resurs i förskolan. Genom att involvera vårdnadshavarna och ha öppna samtal med dem, kan förskolan komma närmre föräldrar och få mer information om deras kulturer och modersmål. Dessutom kan samarbetet med vårdnadshavarna vara en främjande metod för barns språkutveckling och identitetsskapande (Calderon, 2004). Utifrån samma tankesätt betonar Ljunggren (2015) betydelsen av att inkludera vårdnadshavarna i verksamheten för att främja den flerspråkiga miljön i förskolan. Samarbetet med vårdnadshavare är meningsfullt för att få framgång i verksamheten. Genom språkliga aktiviteter med vårdnadshavarnas deltagande, kan barn utveckla sin medvetenhet kring språk (Ljunggren, 2015).

4.3. Modersmålets, språkets och identitetens betydelse i förskolan

Förskolan är väsentlig för alla barn när det gäller att stärka och utveckla språkutvecklingen, särskilt för de barn som inte behärskar det svenska språket i förskolan (Kultti, 2012). I förskolan kommer barn i kontakt med nya språk, då är det viktigt att inte tappa kontakten med modersmålet (Cummins, 2017). Modersmålet ska inkluderas och betraktas som en tillgång i arbetet. När barnet kan behärska sitt modersmål skapas förutsättningar som underlättar för barnet att omvandla sina tidigare kunskaper för att lära sig, förstå och utveckla ett andraspråk. Att kunna flera språk är en tillgång och något man ska vara stolt över (Kultti, 2012; Skans, 2011). Modersmålet har enligt Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) en betydande roll för barnet och dess utveckling och lärande genom hela livet, samt att det är starkt knutet till den enskilda individens identitet.

Calderon (2004) understryker att språket och identiteten stärker barns självkänsla och har en betydande roll för barns utveckling.

Författaren framhåller att flera språk leder till bredare kunskap. Barn med olika språk kan dela kunskaper med varandra för att lättare kunna samarbeta. Ehrlin (2012) betonar att språket är betydelsefullt för barnets hela utveckling, där språket anses vara avgörande redskap som är länken mellan människan och omvärlden. Det är genom språket som människan kommunicerar med andra i omgivningen, det är det språkliga samt sociala samspelet som de utvecklar och förändrar i tänkandet samt handlandet.

Å andra sidan menar Ladberg (2003) att barn som inte vill tala sitt språk, behöver inte alltid i första hand språkligt stöd utan snarare stöd för sin identitet. Barnet som inte känner sig trygg med sin identitet kan svara med motstånd om man försöker förmå barnet att tala sitt språk. En stabiliserad identitet och ett starkt självförtroende kan bidra till barnets språkutveckling. Det innebär att när barnet känner att sin egen identitet accepteras, stödjer detta självkänslan, och tillämpningen av det egna språket verkställs (Ladberg, 2003). Utifrån samma aspekt menar Abrahamsson (2015) att det är viktigt med motivation och positivt bemötande för att en språkutveckling ska ske. Motivation kan delas upp i tre olika sektioner för språk- och identitetsutveckling. Den första är den instrumentella motivationen som man har när man lär sig ett språk eftersom det kan vara bra att kunna. Den andra är den integrativa motivationen, där inläraren ser ett vardagligt behov av att lära sig samt en vilja att engagera sig och utvecklas i den nya kulturen som den befinner sig i, detta kallas en integrativ språkinläring. Motsatsen till den sistnämnda motivationen är den disintegrativa, där den handlar om att man inte vill lära sig språket, men att man blir tvingad. Enligt författaren har det visat sig att den integrativa motivationen till språkinläring är den som gynnar barnet bäst. Vidare betonar författaren att problem kan uppstå hos barn då samhället kan ha en negativ syn på flerspråkighet, vilket i sin tur kan leda till negativt identitetsskapande. Av den anledningen är det viktigt att barnet får erkännande, bekräftelse och stöd av sin omgivning för att en positiv identitet ska utvecklas (Abrahamsson, 2015).

4.4. Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskning som har presenterats ovan är relevant för studien eftersom den kan stärka förståelsen för förskolläraarnas arbete med flerspråkighet i förskolan, samt konstruera en förståelse av vårt resultat. Enligt tidigare forskning är flerspråkighet ett aktuellt ämne som har forskats om från olika perspektiv och synvinklar.

Forskning lyfter bland annat fram att den sociala miljön samt förskollärarna förhållningssätt i arbetet med flerspråkiga barn påverkar hur det språkutvecklande arbetet genomförs i förskolans verksamhet, vilket därmed

påverkar barns förutsättningar till att utveckla sin identitet (Kultti, 2012; Norling, 2015; Skaremyr, 2019). Tidigare forskning synliggör även vikten av att barn får stöd i sitt modersmål för att underlätta inläringen av andraspråk (Kultti, 2012; Skans, 2011). Det framkommer även att det finns gynnsamma arbetssätt och metoder som kan användas för att arbeta med barns språkutveckling, till exempel att belysa modersmålet samt skapa en trygg miljö som därmed stärker barns identitet. Läs- och sångstunder är andra metoder som är mest framträdande i tidigare forskning, vilket bland annat Skans (2011) och Svensson (2012) anser är betydelsefulla arbetssätt. Modersmålsstöd är i sådana situationer ett stimulerande tillvägagångssätt som används för att utveckla barns språk. Kultti (2012) hävdar att måltider är väsentliga tillfällen där språk och kommunikation kan framträda. I tidigare studier synliggörs även att pedagoger upplever utmaningar i arbetet med barns olika modersmål och språk i förskolan. Orsakerna till de utmaningar som sker är exempelvis att pedagogerna inte har kunskap om *hur* de ska tillämpa läroplansmålen när det gäller arbetet med flerspråkighet (Fredriksson & Lindgren Eneflo, 2019; Lunneblad, 2006). Ytterligare studier belyser anknytningen mellan identitet och språk och vikten av att tillvarata dem i förskolans undervisning (Calderon, 2004).

5. Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk, som utgår från vetenskapsteorin socialkonstruktionism. Teorin bedöms lämplig eftersom det i den läggs stor vikt vid den mänskliga kommunikationen. Studien kommer även att utgå från ett sociokulturellt perspektiv där vi genom ett socialt samspel och en kommunikation med förskollärare avser att få en djupare förståelse kring arbetet med flerspråkighet. I kapitlet behandlas även centrala begrepp inom teorierna, vilket senare i studien används för att analysera hur förskollärare arbetar med barns språkutveckling och stärkandet av deras identitet i förskolan.

5.1. Socialkonstruktionism

Med socialkonstruktionism menar Allwood och Eriksson (2017) att man tillsammans i olika processer konstruerar, det vill säga utformar gemensamma förståelser, ideér samt sanningar om oss själva. Våra konstruktioner och förståelser samt den mening vi lägger i saker och ting uppstår i samspel med andra människor. Med andra ord, hur och vad människan lär är en relation mellan individen och andra i omgivningen. Människan ses som flexibel och föds med förmåga till sociala relationer. I interaktioner med andra formas människans identitet. I uppbyggandet av identitet och verklighet är språket ett betydelsefullt verktyg (Allwood & Erikson, 2017). Genom språket kan konstruktionen av "sanningar" observeras, människors nuvarande sätt att förstå världen. Dessa "sanningar" eller förståelser av världen är således inte ett resultat av verkligheten, utan en observation av de sociala interaktioner och utveckling som människor ständigt är engagerade i med varandra (Burr, 2003). Med andra ord menar socialkonstruktionister inte att ifrågasätta något eller någons existens när de säger att det är socialt konstruerat, utan det handlar snarare om att lyfta konstruktionernas koppling till människans tankebild, syn på verkligheten, åsikter samt de roller och beteenden som uppstår på grund av dessa faktorer (Allwood och Erikson, 2017; Burr, 2003). Då studien har förskollärarnas beskrivningar i fokus anses socialkonstruktionism relevant eftersom det som förskollärarna uttrycker är av stor vikt för undersökningen. Socialkonstruktionismens funktion i studien är således att studera hur vi genom språk kan få syn på förskollärarnas egen tolkning och erfarenhet samt konstruera en ny kunskap tillsammans genom kommunikation. Allwood och Eriksson (2017) menar att kommunikationen blir ett viktigt verktyg för skapandet av förändringar och nya konstruktioner. I förskolan arbetar man vanligtvis i grupper där utveckling och lärande sker i ett språkligt sammanhang där förskollärare genom kommunikation och med hänsyn till egna erfarenheter konstruerar verksamheten.

5.2. Ett sociokulturellt perspektiv

Ur ett sociokulturellt perspektiv och i enlighet med Vygotskij anses språkanvändningen och kommunikation vara en central del för människans vidare utveckling och lärande (Säljö, 2022). Utifrån perspektivet förmedlas människans viktigaste kunskaper genom att lära sig språk och sociala samspelsnormer för att kunna skaffa sig viktiga kunskaper och därmed fungera i samhället där lärandet är en pågående process. Vid varje handling eller situation har individen möjlighet att skaffa sig nya kunskaper och erfarenheter. Dessa situationer sker exempelvis i den planerade undervisningen i förskolan eller i sociala sammanhang i vardagen. Med andra ord handlar det om att individer utifrån ett sociokulturellt perspektiv lär sig och utvecklas i samspel och genom interaktion med andra i omgivningen. I föreliggande studie är innehållet en viktig aspekt i intervjuerna där kommunikation och social interaktion med förskollärarna är centralt utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Det är i samspel med andra som människan lär och utvecklas. Kommunikationen och interaktionen med andra utvecklar lärandet där egna samt andras erfarenheter blir ett verktyg för att lärandet ska ske (Säljö, 2022). Centrala begrepp inom ett sociokulturellt perspektiv presenteras nedan.

5.2.1. Artefakt

Ur ett sociokulturellt perspektiv kallas begreppen redskap och verktyg för artefakter (Säljö, 2022). Begreppet *artefakter* inkluderar språkliga artefakter och materiella eller fysiska artefakter som underlättar kommunikationen och samspelet mellan människor i vardagen. Det finns skillnad mellan de språkliga och materiella artefakterna. De språkliga handlar om det verbala som till exempel alfabet, siffror som individer använder för att kunna kommunicera och dela erfarenhet med varandra. Medan materiella artefakter kan användas för att stödja aktiviteter såsom en lärplatta, gitarr eller docka. Vidare menar författaren att artefakter skapas och utvecklas i interaktion mellan människor och den materiella världen. Säljö (2022) betonar även att leken är betydelsefull, då det kan uppstå kulturella redskap i leken när man kommunicerar och tar till sig det som händer i situationen för att sedan skapa nya erfarenheter.

5.2.2. Mediering

Mediering handlar enligt Säljö (2022) om när människan använder artefakter för att kunna förstå och agera med sin omvärld. Begreppet mediering har sitt ursprung i tyskans Vermittlung som betyder förmedling. Det innebär att människan behandlar kontakten med omvärlden med hjälp av språket och fysiska artefakter. Begreppet mediering anses vara centralt inom sociokulturell teori eftersom den sker mellan människor i interaktion och genom olika former av kommunikation, både språklig och icke-språklig.

5.2.3. Den proximala utvecklingszonen och scaffolding

Enligt Vygotskij är individen oupphörligen under utveckling och den förändras genom att skapa nya kunskaper och erfarenheter (Säljö, 2022). Den proximala utvecklingszonen handlar om när individen placeras i nya samspelssituationer samt upplever problem som de tidigare inte har upplevt, och sedan får stöd av någon mer kunnig person för att hantera svårigheter och gå vidare. Begreppet scaffolding, som på svenska kallas för stöttning, används i samma situationer som tidigare nämnt. Begreppet innebär att vuxna finns som stöd för individen, i detta fall barn, för att de ska kunna hantera problem samt få förutsättningen att lära sig kunskap som de inte klarar av annars på egen hand. Vuxna blir därmed medaktörer för att vägleda och hjälpa barn att komma vidare i olika sociala sammanhang, samt uppfatta hur världen kan förstås och fungera. Barngruppen är också en väsentlig del i detta sammanhang eftersom barn befinner sig i olika utvecklingsfaser och har olika erfarenheter och kunskaper, vilket skapar möjlighet för hela barngruppen att dela med sig och lära sig av varandra.

6. Metod

I detta kapitel presenteras vilken metodologisk ansats som studiens undersökning vilar på och varför denna ansats passar just denna studie. Dessutom redogörs för hur urvalet har genomförts och vilka etiska aspekter som varit vägledande under genomförandet av undersökningen och i sammanställningen av resultatet. Kapitlet avslutas med en analys av metoden.

6.1. Val av metod

En kvalitativ metod har använts i denna studie i enlighet med Bryman (2018) som menar att denna typ av metod ofta har sitt fokus i talet när empiri samlas in och analyseras. Med utgångspunkt i frågeställningen och syfte har undersökningens ändamål varit att studera förskollärarnas beskrivningar av sitt arbete med att stödja barns språkutveckling och stärka deras identitet i förskolan. För att besvara frågeställningen har intervjuer och observationer genomförts, vilket är de tillvägagångssätt som anses vanligast inom en kvalitativ metod. En kvalitativ metod handlar om att forskarna genom observation eller intervju samlar in data från en liten grupp människor som förväntas ha värdefull och detaljerad information, för att sedan tolka och analysera insamlade materialet kring ämnet eller området (Bryman, 2018).

Den intervjumetod som valts till studien är en semistrukturerad intervju, vilket Bryman (2018) menar bygger på att forskaren vill få kunskap om andra människors erfarenheter och tankar om ett fenomen eller ämne. Semistrukturerade intervjuer syftar på att den som leder intervjun har ett förutbestämt antal frågor, där båda samtalspartnerna har stor frihet att vinkla samtalet samt att forskaren kan välja att ställa följdfrågor som inte är förutbestämda under intervjun (Bryman, 2018). Intervjufrågorna behöver således inte komma i samma ordning som de står i intervjuguiden (se Bilaga 1). Denna frihet gör att metoden kallas flexibel (Bjørndal, 2018; Bryman, 2018). Den andra metoden som tillämpades i studien är observationer i form av anteckningar och fotografering. Efter varje intervju utfördes observationer i miljön utifrån vad förskollärarna berättade om sina arbetssätt, de material och metoder som de använder för att utveckla barns språkutveckling samt stärka deras identitet. För att samla så riklig information som möjligt kring förskollärarnas beskrivningar, genomfördes observationsanteckningar och fotograferingar (Bjørndal & Bryman, 2018).

För att samla in ursprungsmaterial från förskollärare under intervjun har en mobiltelefon använts för att spela in istället för att skriva anteckningar. Skriftliga anteckningar riskerar att ta fokus från svaren samt att det blir svårt att bevara ögonkontakt med den person som blir intervjuad (Bryman, 2018). Inspelningar i intervjuer underlättar analysarbetet då de kan användas som ett återkommande material att titta tillbaka på och återanvända. Vilket även Bjørndal (2018) bekräftar, att fördelen med ljudinspelning är att vårt minne

inte påverkar en inspelning, då det som är sagt eller gjort finns kvar för att ta del av senare.

6.2. Urval

Då en kvalitativ forskningsstudie har tillämpats för att synliggöra förskollärarnas erfarenheter kring deras arbete med barns språk- och identitetsutveckling, har ett målstyrt urval valts för att samla in relevant material. Enligt Bryman (2018) innebär ett målstyrt urval att en viss yrkesgrupp som är av relevans till studien väljs ut för att kunna göra det möjligt att svara på frågorna som ställs. Elva verksamma förskollärare kontaktades utifrån att de arbetar med flerspråkiga barn, men även utifrån deras intresse för att medverka. Fyra av de elva förskollärare som kontaktades avstod senare från att delta på grund av sjukdom och personalbrist i deras verksamhet, vilket resulterade i att endast sju förskollärare intervjuades. Genom att intervjua sex till åtta personer ökar säkerheten att man får ett material som är rikligt och trovärdigt (Ahrne & Svensson, 2022). Förskollärarna som medverkade i studien har olika långa erfarenheter inom yrket, och arbetar på tre olika förskolor. Intervjuerna genomfördes på förskollärarnas arbetsplatser vilket var deras eget val. Studien bygger således på ett bekvämlighetsurval, vilket innebär att vi har kännedom om de medverkande personerna sedan tidigare. Bekvämlighetsurval innebär enligt Bryman (2018) att forskaren väljer ut personer som är tillgängliga och som förmodas kunna bidra till att frågeställningen kan besvaras.

6.3. Etiska ställningstaganden

Under studiens gång har hänsyn tagits till de etiska principerna, vilka är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet, 2017). Forskningsprinciperna omfattar de grundläggande etiska frågorna som rör integritet, frivillighet, konfidentialitet och anonymitet.

Informationskravet innebär att forskaren har ett ansvar att informera de som är berörda om vad som är undersökningens syfte (Vetenskapsrådet, 2017). Informationsbrev (se Bilaga 2) skickades innan påbörjade undersökningar, där förskollärare blev informerade angående studien och syftet med den.

Vetenskapsrådet (2017) beskriver att samtyckeskravet handlar om att forskaren får ett godkännande av deltagarnas samtycke. I samtyckeskravet ingår även att förskollärarna har rätt att bestämma om, hur länge och på vilka villkor de ska delta (Vetenskapsrådet, 2017). Detta har tagits hänsyn till genom att samtyckesblanketter (se Bilaga 3) har delats ut och information har delgivits om vilka krav det finns för att medverka i studien. Detta utfördes innan intervjuernas gång.

Konfidentialitetskravet innebär att alla personuppgifter om deltagande personer i en undersökning bevaras med konfidentialitet. Detta för att inga obehöriga personer ska kunna ta del av uppgifterna (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet 2017). I denna undersökning har således inga namn eller personuppgifter på förskollärarna namngivits. Dessutom har all insamlad material bevarats på ett enda ställe där endast vi forskarna i studien har tagit del av det. Efter att vi har avslutat transkriberingen och inte längre är i behov av materialet raderas allt.

Slutligen användes nyttjandekravet där förskollärarna har informerats om att all insamlad data enbart ska användas för undersökningens avsikt. Utifrån Vetenskapsrådets (2017) rekommendationer gavs även information om att studien kommer vara tillgänglig på DIVA-portal där andra personer kan ta del av studien.

6.4. Reliabilitet och validitet

Relevansen av studien anses vara hög då tidigare erfarenheter samt forskning tyder på att arbetet med barns språk- och identitetsutveckling inom förskolan är utmanande utifrån olika faktorer. Inom kvalitativ metod finns det begrepp som validitet och reliabilitet som användes för att granska undersökningens kvalitet (Bryman, 2018). Begreppet validitet innebär mätningens relevans för vad som anses med studiens fokus och de insamlade material. Validiteten ökar om undersökningen tar sin utgångspunkt i studiens syfte. Under arbetets gång i denna studie har tillbakablickar gjorts på syfte och frågeställningen för att säkerställa att arbetet har fokus på det som ska studeras och att respondenterna uppfattar frågorna som det är avsett. Medan begreppet reliabilitet handlar om tillförlitlighet som utgår från trovärdigheten i undersökningen och den insamlad data. Förskollärarna som intervjuades har erfarenheter av att arbeta med flerspråkighet i förskolan, vilket gör att svaren betraktas som mer tillförlitliga och av relevans till studien. Bryman (2018) menar dessutom att tillförlitligheten ökar i studien när förskollärarna får möjlighet att besvara intervjufrågorna utifrån sina egna tankar och erfarenheter. Förskollärarna har även under observationstillfällena fysiskt visat material som främjar barns språk- och identitetsutveckling, vilket också gör att den insamlad data från intervjuerna blir mer pålitliga när möjligheten finns att iakta det som man har hört, i praktiken. Ljudinspelningarna har möjliggjort för oss att höra på svaren ett flertal gånger, samt skriva ned uttagna citat från förskollärarnas svar, vilket också stärker resultatets trovärdighet (Bryman, 2018).

6.5. Genomförande

Genomförandet av intervjuerna inleddes med att en förskola kontaktades för att genomföra en pilotintervju. Pilotintervjun genomfördes först på en förskola för att pröva metoden. I enlighet med Bryman (2018) är det

betydelsefullt att testa metoden, inte bara för att se hur pass väl intervjun fungerar utan även för att få lite erfarenhet av metoden och förebygga misstag. Efter pilotintervjun kontrollerades intervjufrågorna utifrån utförandet för att ta bort och omformulera dem så att de skulle motsvara de viktigaste delarna i studien. Det är viktigt att fundera över intervjufrågornas formulering, är de kopplade till temat? Är de klara eller otydliga? Frågor som innehåller ord som den intervjuade inte förstår gör att kvaliteten på intervjun sänks (Bjørndal, 2018). Följande fråga; Vad tror du är viktigt för barns språkutveckling? omformulerades och blev som denna; Kan du beskriva vad du tror är viktigt för barns språkutveckling? Omformuleringen gjordes för att ge förskollärarna mer utrymme att beskriva sina erfarenheter kring ämnet.

Efter att pilotintervjun var genomförd och frågorna var bearbetade kontaktades förskollärare från olika kommuner som vi var bekanta med sedan tidigare. Detta gjordes med tanke på att studien utgår från ett målstyrt och bekvämlighetsurval. Förskollärare som arbetar eller har arbetat med flerspråkighet valdes framför andra för att öka chansen till att få rikliga svar som kan vara av relevans till studiens syfte och frågeställning. Redan då skickades ett informationsbrev via mejl till förskollärarna kring studiens syfte samt villkoren för medverkandet i undersökningen. Därefter fick vi samtycken från förskollärarna att de vill medverka i studien. Samtliga svarade via mejl och andra genom telefon, där vi tillsammans med dem bestämde en dag, tid och plats för att genomföra intervjuerna. Samtliga intervjuer utfördes på förskollärarnas arbetsplats enligt deras tycke. Båda vi forskarna i studien har deltagit i de alla genomförda intervjuer, där en hade ett ansvar över ljudinspelningen medan den andra studenten ställde frågor. Men båda samtalade med förskollärarna så att det blev ett trepartssamtal. Innan intervjuernas start informerades de om att intervjun kommer att spelas in med hjälp av en telefon och att det endast är vi som kommer att använda ljudinspelningarna som ett verktyg för studiens resultat. Då studiens teoretiska utgångspunkt är socialkonstruktionism och det är det som förskollärarna beskriver och uttrycker genom kommunikation, som bedöms i enlighet med Bryman (2018) att ljudinspelning är den mest gynnsamma metoden när det språkliga är i fokus.

En samtyckesblankett skapades med information kring studiens etiska ställningstagande och vad det innebär att delta i studien. Varje intervju startades med en genomgång av blanketten där förskollärarna sedan gav deras samtycke genom signering. Intervjuerna genomfördes i enskilda och tysta rum med stängd dörr, för att säkerställa att informationen inte gick ut och inget kunde höras ut. De som vistades i rummet var endast två intervjuare samt intervjupersonen själv. De förutbestämde frågorna med de förändringar som gjordes efter provintervjuerna utgjorde utgångspunkt för intervjuerna. Ytterligare följdfrågor ställdes utifrån vad förskollärarna berättade för att få rikligare material och exempel. Intervjuerna avslutades med en fråga kring

vilka material de använder i sin praktik som bidrar till barns språk- och identitetsutveckling. Förskollärarna berättade muntligt kring materialen miljön och det material som beskrevs kunde observeras. Under observationen fördes en av oss observationsanteckningar i form av stödord, och miljön fotograferades (se Bilaga 4–7) men även det material som förskollärarna ansåg gynna barns språk- och identitetsutveckling. Detta genomfördes enligt förskollärarnas godkännande och när barnen inte befann sig i miljön. Varje intervju och observation varade i cirka fyrtiofem minuter. Efter varje intervju genomfördes transkriberingar omedelbart med avsikt att inte glömma bort viktiga sektioner.

6.5.1. Datainsamling

Studien har utgått från en kvalitativ metod för att enklare lyfta fram förskollärarnas erfarenheter och få inblick i innehållet utifrån intervjusvaren samtidigt som empirin analyserades (Bryman, 2018). I studien tillämpades semistrukturerade intervjuer som ställde frågor med öppna svarsalternativ för att leda till samtal som sedan kunde möjliggöra att förskollärarna delgivit sina tankar och erfarenheter (Ahrne & Svensson, 2022). Användningen av intervjuer som metod är ett bra tillvägagångssätt när man vill förstå samt få kännedom om personens upplevelser, tankar och erfarenheter. Den semistrukturerade intervjun ger personen möjlighet att fundera samt kommunicera om sina tankar eftersom den som intervjuar ska anpassa sig efter deltagaren (Ahrne & Svensson, 2022; Bryman, 2018).

Empirin till studien samlades in genom att intervjuerna spelades in med mobilappen röstmemo på en av våra privata mobiltelefoner. Därefter transkriberades intervjusvaren genom att lyssna på ljudinspelningarna och skriva ned det som sades på en dator för att senare presentera ett resultat. Transkribering innebär oftast att intervjuaren överför något från en ljud- eller bildinspelning till text, vilket gjordes genom att intervjuerna som genomfördes i form av en inspelning på telefon transkriberades och skrevs ned i textform (Bjørndal, 2018). Den sorts transkribering som har tillämpats är värdefull då förskollärarnas innehåll framträder på ett tydligt sätt och analysen blir enklare att förstå (Bjørndal, 2018). Transkriberingen utfördes ordagrant bortsett från de tillfällen som förskolläraren tappade koncepterna eller stammade, då det inte var relevant för studiens syfte och frågeställningar. Sådana yttrande ska redigeras eller tas bort då läsaren kan uppfatta deltagarna som okunniga menar (Bryman, 2018). Vid flera tillfällen pausades inspelningarna för att skriva ned det som vi hörde och sedan återgick vi för att lyssna på samma sekvens igen. Denna metod av transkribering möjliggör att vi som studerar inte missar eller missuppfattar något av det som förskollärarna har sagt (Bjørndal, 2018; Bryman, 2018). All transkribering och fotografierna som togs under genomförandet sammanställdes i ett Microsoft Word-dokument, detta för att bevara allt material på ett och samma

ställe. Med tanke på att studien utgår från de etiska principerna inom forskning fick förskollärarna i studien benämningarna Förskollärare 1–7.

6.6. Analysmetod

I denna studie har det insamlade materialet bearbetats med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. Kvalitativ innehållsanalys är enligt Bryman (2018) användbar för olika former av texter, samt möjliggör att tolkning och uppfattningar kan förekomma på olika nivåer. Kvalitativ innehållsanalys kan omfatta deduktiv eller induktiv ansats vilket induktiv ansats har tillämpats i studien. Induktiv ansats handlar om att organisera de kvalitativa uppgifterna som framkommit. Organiseringen omfattas av öppen kodning, samt att konstruera olika teman eller kategorier. Bryman (2018) bekräftar att syftet med kvalitativ innehållsanalys är att beskriva innehåll som relaterar till syftet, dessutom att få fram kategorier och teman som är återkommande i intervjumaterialet. Vid genomförandet av innehållsanalysen transkriberades intervjusvaren noggrant och skrevs ned för att lättare kunna identifiera kategorier. Transkriptionerna från intervjuerna bearbetades flera gånger för att få en helhetsuppfattning av det nedskrivna materialet. I denna studie har öppen kodning tillämpats vilket handlar om att när den transkriberade texten skrevs tecknades teman ned som beskriver innehållet (Bryman, 2018). Därefter grupperades innehållet utifrån de mönster samt likheter och skillnader, vilket skapade kategorier. De kategorier som framställdes är följande: *Metoder och material förskollärare använder i arbetet med flerspråkiga barns språk och identitetsutveckling, Att belysa modersmålet i förskolans undervisning, förskollärarens förhållningssätt och bemötande.*

7. Resultat och analys

I följande avsnitt presenteras och analyseras empirin med hjälp av innehållsanalys där kategorier och teman formas utifrån de sju genomförda intervjuerna. Resultatet analyseras utifrån våra tolkningar och den kunskap vi har konstruerat i interaktion med förskollärarna med hjälp av språket. Analysen uppmärksammar även teoretiska begrepp utifrån det sociokulturella perspektivet. Avsnittet tar även hänsyn till studiens frågeställning som är följande: Vilka metoder och material beskriver förskollärare att de använder för att stödja barns språk och identitet i förskolan. Tematiseringar som redovisas nedan är de mönster som framkom i empirin som bildade följande rubriker: *Metoder och material förskollärare använder i arbetet med flerspråkiga barns språk och identitetsutveckling, Att belysa modersmålet i förskolans undervisning, förskollärarens förhållningssätt och bemötande.*

7.1. Metoder och material förskollärare använder i arbetet med flerspråkiga barns språk och identitetsutveckling

Samtliga förskollärare beskrev språket i det sociala samspelet som en väsentlig del i barns utveckling. De menar för att en människa ska kunna uttrycka sig och förmedla det den känner, tänker och tycker är språket centralt och viktigt. I socialkonstruktionismen är den sociala värld vi lever i viktig, där kunskap konstrueras i interaktionerna som sker mellan människor. I denna interaktion mellan människor blir språket en viktig del. Med språket konstruerar vi kategorier som är specifika för människor.

Utifrån De flesta av förskollärarna nämner att de använder sig av bildstöd, tecken som alternativ och kompletterande kommunikation (TAKK) (se Bilaga 7) och kroppsspråk i sin undervisning som arbetssätt och metoder för att stödja barn med deras kommunikation samt språk- och identitetsutveckling. En av förskollärarna säger följande: *“Det är viktigt att hela arbetslaget samarbetar och har ett gemensamt mål och ansvarstagande. Vi använder samma metoder såsom bildstöd, teckenstöd och kroppsspråk i undervisningen, vilket jag anser är ett sätt som utvecklar barns kunskaper”* - Förskollärare 5. Tolkningen av detta är att upprepning i arbetet gynnar barns lärande, vilket därmed utvecklar barns bekvämlighet att själva våga fortsätta använda dessa metoder som kommunikationssätt och sedan vidare för att utveckla språket. Användningen av TAKK och bildstöd som metoder visar sig vara språkliga och fysiska artefakter som hjälper barn att tänka samt utvecklas, vilket även bidrar till en ökad förståelse i kommunikation och samspel med omgivningen. Dessa metoder tolkas som det som Vygotskij kallar för medierande redskap, då de används för att barn ska kunna utvecklas framåt i sitt lärande. Kroppsspråk är ett annat medierande redskap som underlättar och förmedlar kommunikation i den sociala omgivningen. Majoriteten av förskollärarna nämner att de även använder musik och sånger

i deras undervisning. Musik och sång används dagligen som en metod, dels för att göra alla barn delaktiga i undervisningen genom att sjunga och samspela med varandra i sociala sammanhang, men även för att utveckla barns språk.

Om man har tankesättet att musik är språkutvecklande och viktigt för att främja barns utveckling, så skapas en medvetenhet hos en. Med medvetenhet menar jag att man har en förståelse för hur viktig musik är för barns språkutveckling och hur viktigt det är att möta barnen i musiken och möta deras lust för att uttrycka sig musikaliskt.
- Förskollärare 1

Utifrån resultatet är tolkningen att förskollärarna använder sånger som ett medierat redskap för att stötta barn att mediera sina tankar och kunskaper. Dessutom används sånger som artefakter för att utveckla barns språk och förstå sin omvärld. Det vill säga språket används som artefakt för barn där de kan kommunicera och samspela både språkligt och fysiskt i sociala sammanhang och på olika sätt under aktivitetens gång.

En annan metod som endast en förskollärare nämnde var att använda språkpåsar som heter språka mera som innehåller material kopplat till barns språkutveckling såsom spel, böcker, leksaker och figurer vilket är utvalda för lekfull språkträning (se Bilaga 5). Vidare nämner tre av förskollärarna att de arbetar med ett språkfrämjande utbildningsmaterial som heter Familjen Kippin (se Bilaga 4). Det är ett slags sammansättning av olika spel och bilder som fokuserar på vardagsord vilket kommer från Finlands logopedier. Förskollärarna berättar att materialet aktiverar barns fantasi och nyfikenhet vilket kan leda till olika samtal och diskussioner som därmed utvecklar deras språk och kommunikation.

Vi har ett språkmaterial som heter Familjen Kippin som gör alla barn delaktiga oavsett deras språkliga nivåer. Det är ett fysiskt material som består av stora bildkort på olika platser och miljöer, till exempel en gård, en förskola, ett kök, ett badrum. Det är mycket att vi sitter och samtalar om vad som händer genom att kommunicera om bilderna, sen finns det också bilder som man kan matcha med varandra.
- Förskollärare 3

En annan arbetsmetod som samtliga förskollärare berättade om var användningen av böcker i olika former såsom bilderböcker, pekböcker samt den digitala inläsningstjänsten Polyglutt. Tre av förskollärarna arbetar mycket med att berätta sagor på olika sätt och med olika material. Förskollärarna berättar att de jobbar med att dramatisera sagor med stöd av rekvisita, flanosagor och sagopåsar. Tolkningen av detta är att förskollärarna stöttar

barnen på olika sätt beroende på barns förutsättningar och förmågor. Förskollärarna ger exempelvis barn stöttning genom att tillsammans läsa boken vid flera tillfällen samt använda den digitala inläsningstjänsten Polyglutt för att översätta sagor på olika språk, vilket kan skapa samband i ord och förståelse för språken. Bok och sagoläsning är viktiga faktorer, där det förekommer mycket kommunikation mellan förskollärarna och barnen. När förskollärare stöttar och utmanar barn ges möjligheter för dem att kommunicera och integrera med varandra både språkligt och fysiskt under aktivitetens gång. Det leder till att barn utvecklas och går vidare mot sin Proximala utvecklingszon.

Förskollärare 3 arbetar ständigt med att upprepa ord och begrepp med syfte att ge barn möjlighet att höra dem och sätta dem i olika sammanhang och kontexter. Förskolläraren förklarar att hela arbetslaget arbetar på samma sätt gällande upprepning, där barn får möjlighet att återuppleva erfarenheter och delta i samma aktiviteter vid flera tillfällen. Förskollärare 2 har samma åsikt där hen förklarar att det inte är tillräckligt att visa bilder eller prata om någonting vid endast ett tillfälle. Förskollärarens beskrivning ger vid handen att det snarare handlar om att förskollärare behöver visa intresse och arbeta med samma aktivitet upprepade gånger för att ett lärande ska ske och barn ska kunna utveckla sina språk. Förskolläraren lyfter även fram vikten av att ge barn möjlighet att använda alla sina sinnen för att bidra till lärande.

Vi brukar göra såhär att om ett barn intresserar sig för någonting, brukar vi ta tillvara på det intresset och göra något stort av det. Så om vi säger att ett barn är nyfiskt på bär så brukar vi få med alla andra barn och göra något tillsammans utav det såsom att odla bär tillsammans, känna på det, lukta och smaka på det och så vidare, så barnen får använda alla sina sinnen. - Förskollärare 2

Vidare arbetar förskollärare 3 även med nyanser i språket och synonymer till ord som uppkommer i kommunikationen. De brukar tydliggöra för barn att det finns olika ord med samma betydelse eller olika föremål som används för samma syfte. Till exempel att ordet stol olika benämningar och står inte för alla föremål som människor kan sitta på, utan det finns andra synonymer till det såsom pall, fåtölj, soffa, säte, bänk med mera. En annan metod som förskollärare 2 anser främjar barns språkutveckling är att använda metakognitiva och öppna frågor vid samtal med barn när de samspelar och kommunicerar med dem. Förskolläraren berättar att genom att ställa öppna frågor gör att barnen får tänka och berätta mer kring det de tänker på och vill förmedla.

En ytterligare arbetsmetod som förskollärarna 6 och 7 lyfter fram och nämner som relevanta i arbetet med barn och framför allt flerspråkiga barn är att använda bild- och veckoscheman (se Bilaga 6). De förklarar att den metoden underlättar och förbereder barn att förstå i vilken ordning aktiviteterna under dagen eller veckan kommer. Barn får även bättre koll på rutinerna, menar förskollärarna enligt vår uppfattning. Förskollärarna berättar att de även använder scheman som är i form av struktur med text och bilder som samtalsmaterial, där barn får komma till tals och vara med och bestämma för hur dagen kan se ut, samt vilka aktiviteter de ska göra med hänsyn till barnens intressen.

7.2. Att belysa modersmålet i förskolans undervisning

Samtliga förskollärare förklarar att barns modersmål är barns identitet. Känner barnet sig tryggt i sitt modersmål och får stöd i det, kommer barnets identitet att stärkas och de andra språken som barnet träffar i sin omgivning utvecklas. Förskollärarna berättar att barn behöver i första hand känna sig säkra i sitt modersmål för att sedan kunna utveckla ett andraspråk.

Barnet som har lärt sig att uttrycka sig på sitt förstaspråk, det vill säga modersmålet, har lättare att lära sig och uttrycka sig på ett andraspråk, eftersom de redan har förstått hur exempelvis bokstäver, ord och ljud låter och hänger ihop. - Förskollärare 1

Modersmålet är enligt förskollärarnas uppfattningar en betydelsefull faktor och en rättighet som barn ska få möjlighet att utvecklas i. *“Modersmålet är individens identitet, det är ens rötter och ursprung, vilket ska tas tillvara på, bevaras och utvecklas”* säger förskollärare 2. Förskollärare 4 kallar modersmålet för hjärtspråket och känslspråket, och förklarar vidare att det är ett språk som ligger närmast hjärtat. Förskolläraren har utifrån sin förklaring resulterat i att vi konstruerat en ny kunskap och bild av modersmålet samt betydelsen den har för barns vidare språkinläring. Vidare berättar de att när förskolepedagoger ger barn förutsättningar att utveckla sitt modersmål, ger de samtidigt upphov till dem att utforska en del av deras identiteter, vilket därmed stärker deras självförtroende. Även förskollärare 6 beskriver att förstaspråket är viktigt för barnet och att det är starkt knutet till den enskilda individens identitet. Är individen stark i sin identitet, det vill säga sitt modersmål, vågar den lära sig, beskriver förskollärare 6.

Förskollärare 3 berättar att modersmålet är som en tillgång och makt. Förskolläraren beskriver enligt vår tolkning att genom att behärska modersmålet kan barnet utöva makt eftersom den är flerspråkig och kan kommunicera samt göra sig förstådd på olika språk vilket är makt. Vidare förklarar förskolläraren att fördelen med att vara flerspråkig är att det underlättar lärandet för ett nytt språk.

Om ett barn inte vet att det här heter bord på svenska men vet det på arabiska, eller vilket språk det nu kan vara, och vet funktionen av det, då har han eller hon en annan ordförståelse för det här ordet eller föremålet, vilket gör att barnet snabbare kan lära sig att det heter bord eftersom barnet har då en grund från sitt förstaspråk. – Förskollärare 3

En av förskollärarna som intervjuades berättar att det är av betydelse att använda modersmålet hemma och svenska språket på förskolan, därför att barn oftast har lättare att ta till sig ett nytt språk på förskolan om de har modersmålet tryggt med sig hemifrån. Förskollärarna förklarar även att det är viktigt att föräldrarna är medvetna om modersmålets roll för barns utveckling.

Modersmålet är lika viktigt som majoritetsspråket, alltså svenskan. Därför brukar vi säga så här till föräldrarna - här på förskolan pratar vi svenska med barnen och ni får prata ert språk där hemma med era barn. Och när ni läser för dom så läser ni på ert språk för det ni är starka på pratar ni hemma och det vi är starka på pratar vi här så får dom båda med sig samtidigt. – Förskollärare 1

Enligt ett socialkonstruktionistiskt synsätt är språket centralt i sociala sammanhang och gör att individer kan lättare förstå varandra och sin omvärld. Utifrån förskollärarnas beskrivningar och enligt våra tolkningar har modersmålet och språket en betydelsefull roll för barns språkliga lärande och utveckling.

7.3. Förskollärarens förhållningssätt och bemötande

Enligt svaren som framkom i resultatet visar det att fem av de sju förskollärare som intervjuades är enade om att förskollärarna har en betydande roll för barns språk- och identitetsutveckling. De säger att hur förskollärarna bemöter och skapar förutsättningar för barn, har betydelse för hur de utvecklas i sina språk samt stärks i sina identiteter. Förskollärarna 1 och 2 beskriver att när barn börjar gå i förskolan, behöver förskollärare arbeta mycket med tryggheten hos dem eftersom de kan känna sig osäkra, rädda och tillbakadragna. Förskollärare 1 uttrycker sig som följande:

Vi pedagoger behöver vara medvetna om att tryggheten är jätteviktig, och att det är vi som skapar det hos barn. För att dom ska kunna lära sig någonting måste dom vara trygga i den omgivning som dom befinner sig i, vilket vi jobbar mycket med från början, att barn ska få känna sig

trygga i förskolemiljön, för annars har dom ingen lust att lära. - Förskollärare 1

Förskollärare 2 berättar att det är pedagogernas uppdrag att ge barn trygghet för att sedan möjliggöra ett lärande. Det som förskollärarna uttrycker och säger i förskolan med barn påverkar och gör skillnad hos dem. Förskollärare 6 berättar också att hur pedagoger bemöter och skapar relationer med barn är avgörande för hur och vad de lär sig. *“Barnen vill och kan, dom är liksom nyfikna och kompetenta men hur vi pedagoger väljer att bemöta dom och vilka möjligheter och förutsättningar vi ger barnen är det som avgör deras lärande och utveckling”* - säger Förskollärare 4. Hen avslutar sitt svar med att betona vikten av att pedagoger är tillgängliga och stödjer barn för att de ska känna sig trygga, bli sedda och hörda samt bekräftade för att ett lärande ska ske.

Förskollärare 6 beskriver vikten av att samarbeta och visa ett engagemang i sitt arbete som pedagog, för att göra barns lärande möjligt. Förskolläraren nämner också att det är viktigt att samarbeta med hemmet och bemöta vårdnadshavarna på samma sätt som barnen, då detta arbetssätt skapar en trygghet för alla.

För att ett lärande ska ske här på förskolan, behöver alla visa engagemang och bemöta alla på ett trevligt och fint sätt för det är då tryggheten skapas. Vi måste acceptera och respektera allas olikheter. Det är liksom då barnen stärker sina identiteter och vågar uttrycka sig. - Förskollärare 6

Varje barn har rätt till en trygg identitet. Det är viktigt att få bli sedd och mött som den man är. En positiv självkänsla är också en grund att stå på och att utvecklas ifrån. Därför är det viktigt att stärka barnens trygghet i förskolan. – Förskollärare 7

8. Diskussion

I det här kapitlet diskuteras analysen och resultatet med hänsyn tagen till tidigare forskning och studiens teoretiska utgångspunkter. Slutligen diskuteras studiens metod och tillvägagångssätt utifrån kritiska aspekter i förhållande till resultatet.

8.1. Resultatdiskussion

Utifrån analysen och resultaten uppfattas det som att förskollärarna är medvetna om vilka metoder och material som stödjer barns språkutveckling och stärker deras identitet i förskoleverksamheten. Detta är något som inte framkommer i tidigare forskning, som visar bristande erfarenheter och kunskaper i att tolka och följa läroplansmålen i relation till arbetet med identitet, språk och modersmål (Fredriksson & Lindgren Eneflo, 2019; Lunneblad, 2006; Torpsten, 2017).

I analysen framkom det en medvetenhet hos de intervjuade förskollärarna om att språk och identitet hör ihop och går hand i hand, men att även barns trygghet har en avgörande betydelse för deras språkutveckling och identitet. Detta är även vad som står i läroplanen att arbetslaget i förskolan ska arbeta med barns förståelse för sitt eget värde och ge barnen förutsättningar att utveckla ”sin identitet och känna trygghet i den” (Lpfö 18, 2018, s. 13). Det står också att språk och lärande hänger ouplösligt samman på samma sätt som språk och identitetsutveckling, och att förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling, uppmuntra och ta tillvara på barnets nyfikenhet och intresse (Lpfö 18, 2018). Under resultatdelen beskrivs vikten av att stärka identiteten vilket ökar självkänslan hos barnen som leder till utveckling och lärande. Vidare framkommer det i resultatet att det är betydelsefullt att ge barn trygghet för att bidra till en utvecklad språklig förmåga. Detta är något som Ladberg (2003) talar om, att barn som inte vill tala sitt språk inte nödvändigtvis behöver stöttning i det utan kan vara i behov av stöd för sin identitet, som därigenom skapar en trygghet hos dem. Självkänslan påverkar språket och känslan man får när man talar det. Tidigare forskning har dessutom påvisat att språket har en betydande del för barnets hela utveckling eftersom man menar att det är språket som förbinder individen och omvärlden (Ehrlin, 2012).

Modersmål är en väsentlig aspekt för flerspråkiga barn då det i resultatet visar att stärkandet av barnens alla språk bidrar till deras språk- och identitetsutveckling. Ladberg (2003) resonerar att modersmålet prioriteras framför andra språk då det främjar barnets sätt att tänka, associera och dra slutsatser på. Detta beror på att det är språk som utvecklats längst hos barnet vilket förenklar lärandeprocessen. Tar man inte hänsyn till detta riskerar man en motsatt effekt genom att försvåra barnets språkliga utveckling (Ladberg, 2003). Barn som besitter en lägre nivå i sitt svenska språk behöver därför

istället arbeta med modersmålet för att kunna utvecklas framåt i svenskan. Kopplat till förskolans läroplan (Lpfö 18, 2018) hävdas att tonvikt bör läggas på barns språkutveckling i svenskan och modersmålet, genom att ständigt motivera barnen och behålla nyfikenheten samt intresset som finns hos dem. Utifrån förskollärarnas beskrivningar som presenteras i studiens resultat understryker de vikten av att upplysa barnen och vårdnadshavare om att modersmålet talas i hemmet och att svenskan talas i förskolan. Detta styrks av Skans (2011) tolkning om hur modersmålet bör uppmärksammas och stöttas i förskolan liksom att pedagogerna även upplyser vårdnadshavare om att bruka modersmålet i hemmet. Samverkan med vårdnadshavare bidrar också till dels barnens trygghet på förskolan, men även till deras förståelse för hur den pedagogiska delen i verksamheten fungerar (Kultti, 2012). Interaktionen mellan barn och pedagoger är således betydelsefull för barns lärande och utveckling (Calderon, 2004). Detta är vad Vygotskij kallar utifrån det sociokulturella synsättet, att drivkraften i utvecklingen är genom interaktionen mellan omgivningen och individen (Skans, 2011).

Andra material och metoder som förskollärarna lyfter fram i resultatet är fysiska och språkliga artefakter som TAKK, bildstöd, kroppsspråk, böcker, språkpåsar, musik och språkmaterialet Familjen Kippin vilket förskollärarna menar bidrar till barns språk- och identitetsutveckling. Säljö (2022) beskriver att den sociokulturella teorin innebär individens nyttjande av språkliga och materiella redskap. När barnen försöker förstå samt utforska används kulturella artefakter. Kultti (2012) betonar att TAKK och bildstöd är meningsfulla verktyg som behöver användas i all sorts undervisning och med alla barn. Förskollärarna uttalar att dessa metoder används dagligen i undervisningen i den omgivande miljön, med barn som inte behärskar det verbala språket. Andra barn som har ett utvecklat verbalt språk fortsätter använda sig av dessa verktyg i sin vardag som kombination av att göra sig ytterligare förstådd vid behov. Detta relateras till Ladberg (2003) som lyfter fram vikten av kroppsspråk, hon menar att det kan påverka oss mer än orden genom sina starka förbindelser med hjärnans känslocentrum.

Ladberg (2003) skriver att ett arbetssätt som främjar språkutvecklingen hos barn inte bara handlar om att göra något speciellt utan att använda undervisningen och aktiviteterna på ett genomtänkt sätt. I resultatet framstår att det i den vardagliga kontexten sker en språkstimulans som innebär situationer samt undervisning som bidrar till barnens språkliga utveckling. De flesta förskollärare visade sig arbeta med samma material och arbetssätt men på olika sätt utifrån barnens intressen och åldrar. Förskollärarna använder diverse tekniker i barnens undervisning för en fortsatt språkstimulans som bland annat omfattar rytmik, musik och drama. Utifrån förskollärarnas beskrivningar framkommer det att de arbetar för att utveckla nyanserade språk hos barn där de använder olika kommunikationssätt och uttrycksformer att förmedla med. Detta är vad Kultti (2012) anser att barn behöver omges av

nyanserat språk, de behöver få möjlighet att samtala i olika kontexter under vardagen, detta genom att låta barn möta språket i olika sammanhang vilket även ger möjlighet till språkutveckling. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) förklarar att pedagogernas varierande arbetssätt kring flerspråkigheten påverkar barns utveckling av språket. I resultatet nämns att samverkan mellan pedagogerna är betydelsefull i förskolans verksamhet eftersom det bidrar till ett gemensamt mål och fokus vilket därmed underlättar arbetet för barns lärande och utveckling. Likaså betonar Svensson (2020) vikten av att pedagoger drar nytta av kollegial hjälp för en ökad kompetensutveckling i arbetslaget då alla har olika strategier samt kunskaper som de utnyttjar i sin verksamhet.

En av de medverkande förskollärarna beskriver att dramatisering av sagor med hjälp av rekvisita, är en konkret och gynnsam metod. Något som även Ladberg (2003) förklarar som viktigt arbetssätt där barnen får möjlighet att lyssna och se allting hända levande medan en vuxen berättar sagan. Vidare beskriver Ladberg (2003) att olika material och föremål kan användas för att illustrera sagor, vilket hjälper till att förstå helheten av sagan när den berättas. Även Skans (2011) hävdar att användandet av sagor är betydelsefull och är en effektiv metod att använda. Musik, sånger och ljud är metoder som förskollärarna använder men även lyfts fram i Kulttis (2012) och Skans (2011) studier, vilket anses vara värdefulla metoder som främjar barns språkutveckling. Enligt Skans (2011) ger musik och sång ett lustfyllt sätt som involverar barn att träna och utveckla begrepp, uttal men även språkmelodier. Kultti (2012) förklarar att musiken används som uttrycksformer för att främja utvecklingen och lärandet hos barn. Likaså beskriver Skaremyr (2019) att en sångstunder erbjuder olika kommunikativa resurser som gester, texter och artefakter vilket möjliggör barns språkinläring.

I resultatet framkommer det även att förskollärarna använder digitala material såsom inläsningstjänsten Polyglutt där barn kan lyssna digitalt på böcker på olika språk. Kultti (2012) och Skans (2011) belyser att läsning och tillgängliga barnböcker är en viktig och gynnsam metod att tillämpa för att utveckla barns språk i förskolan. Läsningen i en gemenskap utmanar barns väg till språkförståelse och ökar ordförrådet. När barn i ung ålder får ta del av litteracitet på olika sätt, får de möjlighet att utveckla sina språkkunskaper (Norling, 2015). Torpsten (2017) betonar att flerspråkiga kompetenser fortsätter att utvecklas när barnen talar och läser med varandra. Familjen Kippin och språkpåsarna var mindre kända både utifrån förskollärarnas svar men även i tidigare forskning, vilket enligt vår tolkning är nya arbetssätt och material som används i förskolor. Utifrån det som diskuterats ovan, gällande arbetssätt och metoder, menar man sammantaget att det ligger en tonvikt i att främja barns språk och identitet på olika sätt, eftersom den framstår som ytterst betydelsefull inom förskolans verksamhetskontext, enligt (Lpfö 18, 2018).

8.2. Metoddiskussion

En kvantitativ metod användes i form av intervjuer och observationer i miljöerna. En pilotintervju genomfördes i början med syfte att tillsammans med intervjupersonen kontrollera om frågorna är förstådda eller upprepade samt reda ut missförstånd (Bjørndal, 2018; Bryman, 2018). Insamlingen av materialet som ligger till grund för studien är kvalitativa semistrukturerade intervjuer med förskollärare. Med tanke på att studiens syfte är att studera förskollärarnas erfarenheter, valde vi att göra en kvalitativ studie då den typen av studier har vanligen sitt fokus på språket och kommunikationen när empiri samlas in (Bryman, 2018). Även Ahrne och Svensson (2022) betonar att genom kvalitativ data kan man studera något som inte går att bevittna eller se med egna ögon, till exempel uppfattningar och känslor. Vidare menar författarna att genom att intervjua personer inom ett visst område eller en särskilt social miljö samlas egna människors uppfattningar, erfarenheter och tankar (Ahrne & Svensson, 2022).

Valet att genomföra sju intervjuer var ett lagom antal för att få svar på vår frågeställning och rimligt att transkribera. Samtliga förskollärare var enligt vår tolkning trygga under intervjuerna och med att ljudinspelning användes. De kände sig bekväma medan de svarade vilket kan bero på deras medvetenhet om att allt de säger behandlas konfidentiellt. Valet av att intervjua i ett enskilt och tysta rum gjorde att intervjuerna genomfördes utan avbrott eller besvär, vilket stärkte dialogen med varje förskollärare. De fysiska mötena upplever vi är fördelaktiga då det fanns en känsla av tillförlitlighet på grund av ögonkontakten och kroppsspråket men även att det fanns tillgång att betrakta de metoder och material som förskollärarna talade om efter varje intervju i deras lärmiljöer vilket anses som trovärdigt om det som uttrycktes.

Utöver intervjuerna har observationer genomförts som omfattar anteckningar och fotograferingar i förskollärarnas lärmiljöer. Å ena sidan var observationen fördelaktig eftersom vi fick ta del av miljöerna och se de material som förskollärarna nämnde under intervjun, men å andra sidan upplevde vi utmaningar i att iaktta, fotografera, föra anteckningar, spela in ljud och bevara ögonkontakt med intervjupersonerna samtidigt.

Valet av analysmetod varierade från början eftersom det fanns flera val förutom innehållsanalys som enligt oss hade varit relevant till denna studie, till exempel diskursanalys och tematisk analys. Med diskursanalys syftar Bryman (2018) på att analysera språket och hur man talar om något, det vill säga att fokusera på och identifiera hur personer talar om något. Medan tematisk analys handlar om att analysera och rapportera mönster samt teman som organiseras och beskrivs utifrån insamlad data (Bryman, 2018). Valet blev till slut en innehållsanalys eftersom vi fokuserade på innehållet i förskollärarnas beskrivningar och uppfattningar. Enligt Bryman (2018) är en

kvalitativ innehållsanalys användbar för olika former av texter, samt möjliggör att tolkning och uppfattningar kan förekomma på olika nivåer.

Därmed finner vi att socialkonstruktionismen är ett relevant teoretiskt ramverk eftersom den betonar betydelsen av mänskliga kommunikationer och hur vi ständigt i interaktion formar våra uppfattningar om verkligheten. Vi har valt socialkonstruktionismen som vetenskapsteori där Allwood och Eriksson (2017) menar att den utgår från kunskap som skapas genom en social konstruktion där språket är en viktig faktor. Utifrån teorin har vi valt att vara med och bygga den kunskap och förståelse som skapas utifrån intervjuerna. Det sociokulturella perspektivet var ett annat teoretiskt utgångspunkt som valdes för att kunna analysera vårt resultat med hjälp av de centrala begreppen. Sammanfattningsvis upplevs metoden och studiens teoretiska utgångspunkter som relevanta för att kunna besvara undersökningens syfte och frågeställningen där en fördjupad förståelse för förskolläraernas erfarenheter och kunskaper kring sitt arbete med barns språk- och identitetsutveckling har uppnåtts.

9. Slutsats

Studiens syfte är att studera förskolläraernas beskrivningar kring sitt arbete med att stödja barns språkutveckling och stärka deras identitet i förskolan. Utifrån studiens resultat, analys och diskussion synliggörs att flerspråkighet förknippas med språk. Det framkommer även vikten av att inkludera och utveckla barns modersmål, samtidigt som den svenska språkutvecklingen värderas. Det framkommer även att det är enformigt hur förskollärarna uttrycker och arbetar med flerspråkigheten i förskolan. Det framkommer olika materiella och fysiska redskap som finns tillgängliga i förskolans miljö. En slutsats är att arbetet med flerspråkighet i förskolan är viktigt för barns utveckling och lärande. Den andra slutsatsen är att förskollärarna som medverkade i studien upplever det som viktigt att all förskolepersonal har ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med flerspråkighet.

9.1. Didaktiska implikationer

Denna studie riktar sig till alla förskollärare som arbetare med flerspråkiga barn i förskoleverksamheten. Genom vår studie får man beskrivningar kring språk- och identitetsutvecklande metoder och material som tillämpas i förskolan med framför allt flerspråkiga barn. Studien innehåller en del inspiration om olika undervisningsmaterial som enligt studiens resultat och analys främjar barns språkutveckling och identitetsstärkande. Man får utifrån socialkonstruktionismen bygga egna förståelser och konstruktioner kring begreppen språk och identitet baserat på förskolläraernas uppfattningar. Studien belyser till exempel att språk och identitet hör ihop och att tryggheten är nära förknippad med begreppen. Slutligen bidrar studien med mer kunskap samt medvetenhet om vikten av att som förskollärare vara engagerad, ha ett

positivt bemötande gentemot barn och vårdnadshavare samt skapa möjligheter för att främja barns språk- och identitetsutveckling.

9.2. Vidare forskning

Denna studie studerade förskollärarnas beskrivningar kring sitt arbete med att stödja flerspråkiga barns språk- och identitetsutveckling. Ett fortsatt arbete kring detta skulle kunna vara att komplettera genom att exempelvis besöka förskolorna och observera hur förskollärarna arbetar med det som de nämner i praktiken med barn. Vi ser även att det skulle vara intressant att forska vidare på hur samverkan mellan hem och förskola kan se ut i relation till flerspråkiga barns språk- och identitetsutveckling i förskolan.

10. Referenser

- Abrahamsson, H. (2015). Dialog och medskapande i vår tids stora samhällsomdaning. *Utbildning och Lärande/Education and Learning*, 9(1), 20–40. Hämtad 2022-11-28 från: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:du-28765>
- Ahrne, G., & Svensson, P. (2022). *Handbok i kvalitativa metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.
- Allwood, C.M. & Erikson, M.G. (2017). *Grundläggande vetenskapsteori: för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjørndal. (2018). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism*. (2. ed.) London: Routledge.
- Calderon, L. (2004). *Komma till tals: flerspråkiga barn i förskolan*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm: Natur & Kultur
- Ehrlin, A. (2012). *Att lära av varandra: En etnografisk studie av musik i förskolan i en flerspråkig miljö*. [Doktorsavhandling, Örebro universitet]. Hämtad 2022-12-01 från: <http://oru.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A552453&dswid=5968>
- Fredriksson, M. F., & Lindgren Eneflo, E. (2019). «Man blir lite osäker på om man gör rätt» – En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan. *Nordisk barnehageforskning*, 18(1). <https://doi.org/10.7577/nbf.3080>
- Kultti, A. (2012). *Flerspråkiga barn i förskolan: villkor för deltagande och lärande*. [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet]. Hämtad 2022-12-03 från: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/29219/gupea_2077_29219_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kvalitetsgranskning av Statens skolinspektion (2017). *Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling*. Stockholm. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrap>
- Ladberg, G. (2000). *Tala många språk*. Stockholm: Carlsson.

Ladberg, G. (2003). *Barn med flera språk: tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.

Ljunggren, Å. (2015). Multilingual Affordances in a Swedish Preschool: An Action Research Project. *Early Childhood Education Journal* volume 44(2), 605–612. <https://doi.org/10.1007/s10643-015-0749-7>

Lunneblad, L. (2006). *Förskolan och mångfalden: en etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område*. Acta Universitatis Gothoburgensis.

Läroplan för förskolan: Lpfö18. (2018). Skolverket.

Nationalencyklopedin. (2022.). *Identitet*. I Nationalencyklopedin. Hämtad 2022-11-24 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/identitet>

Norling, M. (2015). *Förskolan - en arena för social språkmiljö och språkliga processer*. [Doktorsavhandling, Mälardalen universitet]. Hämtad 2022-11-25 från: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:783021/FULLTEXT02.pdf>

Puskás, T., & Björk-Willén, P. (2017). *Flerspråkighet och andraspråksutveckling*. Skolverket. <https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/name/P03WCPLAR078397>

Puskas, T. (2017). Picking up the threads. Languaging in a Swedish mainstream preschool. *Early Years*, 37:3, 313–325. doi.org/10.1080/09575146.2016.1178712

Skans, A. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. [Licentiate dissertation, Malmö högskola]. Hämtad 2022-11-15 från: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1404567/FULLTEXT01.pdf>

Skaremyr, E. (2019). *Språkliga gemenskaper och minoritetsspråkiga barn i svensk förskola*. [Doktorsavhandling, Karlstad University]. Hämtad 2022-12-12 från: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1303596/FULLTEXT02.pdf>

Sandell Ring, A. (2018). *Språk, lärande och identitet*. Skolverket

Svensson, A-K. (2012). Med alla barn i fokus - om förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling. *Paideia*, nr. 04, (29–37). [https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:869525/FULLTEXT01.p](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:869525/FULLTEXT01.pdf)

Säljö, R. (2022). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö: Gleerups.

Torpsten, A.-C. (2017). Preschool, Multilingualism and Translanguaging: Linguistic Diversity, Language Strategies and Participation. *US-China Foreign Language*, 15(2), 81–90. <https://doi.org/10.17265/1539-8080/2017.02.003>

UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm:

Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

11. Bilagor

11.1. Intervjuguide (Bilaga 1)

Bakgrundsfrågor

1. Hur länge har du arbetat på inom förskoleverksamheten?
2. Hur många barn finns det på er avdelning?
3. Hur stor del av barngruppen är flerspråkiga?
4. Hur många pedagoger jobbar på din avdelning?

Språk i förskolan

5. Kan du beskriva vad du tror är viktigt för barns språkutveckling?
6. Hur arbetar ni för att stötta flerspråkiga barns språkutveckling?
7. Kan du beskriva vad du har för tankar kring modersmålets betydelse för barn?
8. Kan du beskriva hur ni bemöter barn med ett annat modersmål i förskolan?
9. Om ett barn inte pratar eller förstår svenska, arbetar ni på ett särskilt sätt med de?

Identitetsutveckling

10. Vad innebär identitet för dig som förskollärare?
11. Anser du att det är viktigt att arbeta med att stärka barnens identitet i förskolan? Varför?
12. Hur arbetar ni för att utveckla och stärka barns identitet?

Arbetsätt i förskolan

13. Vilka arbetsätt och metoder använder ni på förskolan för att stärka barns identitet?
14. Vilka arbetsätt och metoder använder ni på förskolan för att utveckla barns språkutveckling?
15. Vilka resurser har ni i verksamheten som berör flerspråkighet?
16. Finns det något material ni använder som du kan visa mig? Berätta om hur ni använder materialet. Varför använder ni det så? Vad tänker ni att detta utvecklar hos barnen?

11.2. Informationsbrev (Bilaga 2)

2022-12-01

Information till dig som ska delta i en undersökning som genomförs av två studenter under utbildningen. Du är inbjuden att delta i studien kring arbetet med flerspråkighet. Studien syftar till att ta reda på hur förskollärare arbetar med flerspråkiga barns språkutveckling och stärkandet av deras identitet i förskolan. Studien utförs som en del i min utbildning, inom kursen Examensarbete för förskollärare UV6030 vid Högskolan i Halmstad.

Ansvarig lärare är:

Maj Asplund Carlsson, maj.asplund-carlsson@hh.se

Per Högström, per.hogstrom@hh.se

Dina personuppgifter behandlas inom studien endast enligt ditt samtycke, och enligt kraven i dataskyddsförordningen. Ditt deltagande i studien är helt frivilligt och du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak. Ett återkallande påverkar dock inte den behandling som skett innan återkallandet. Du kan också när som helst begära att få en kopia av dina personuppgifter. Materialet kommer delvis att behandlas inom molntjänsten Office 365 från Microsoft, som Högskolan har ett personuppgiftsbiträdesavtal med. Endast vi två studenter och våra ovannämnda lärare kommer att ha tillgång till dina personuppgifter. De personuppgifter jag kommer att behandla är: ditt namn och e-postadress. Dina personuppgifter kommer att raderas när examensarbetet är godkänt.

Med vänlig hälsning,

Batool Albanna och Aiya El-imam

Batool Albanna

E-post: batolalbanna@hotmail.com

Tel: 0738970911

Aiya El-imam

E-post: aiya_77@hotmail.com

Tel: 0707663117

11.3. Samtyckesblankett (Bilaga 3)

Examensarbete för förskollärare UV6030, Högskolan i Halmstad

Samtycke till deltagande i Examensarbete

- Jag har fått information om studien och accepterar att delta.
- Jag har fått information om att de uppgifter som samlas in om mig kommer att behandlas konfidentiellt, på ett sådant sätt att min identitet inte kommer att avslöjas för obehöriga.
- Jag är medveten om att min medverkan är helt frivillig och att jag när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.
- Jag ger vidare mitt samtycke till att inspelningarna får:

analyseras av examensarbete skrivande studenter ja nej

Underskrift

.....

Namnförtydligande

.....

Ort och datum

.....

11.4. Familjen Kippin (Bilaga 4)



11.5. Språkpåsar (Bilaga 5)



Exempel på språkpåsar med varierande material

11.6. Veckoschema och dagordning (Bilaga 6)



Veckoschema



Dagordning

11.7. Bildstöd och TAKK (Bilaga 7)



Bildstöd och TAKK



Bokstäver med TAKK